

Podręczniki Prawnicze

Cezary Kulesza
Piotr Starzyński

Postępowanie karne

| C.H.BECK

PODRĘCZNIKI PRAWNICZE

C. Kulesza/P. Starzyński • Postępowanie karne

W sprzedaży:

K.T. Boratyńska, Ł. Chojniak, W. Jasiński

POSTĘPOWANIE KARNE, wyd. 2

Studia Prawnicze

POSTĘPOWANIE KARNE

Repetytoria Becka

M. Królikowski, R. Zawłocki

PRAWO KARNE, wyd. 2

Studia Prawnicze

T. Gardocka, D. Jagiełło

MEDYCZNE PRAWO KARNE

Podręczniki Prawnicze

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO, wyd. 38

Twoje Prawo

Beck Akademia
konferencje • szkolenia • e-learning

Legalis
System Informacji Prawnej

**Prof. zw. dr hab. Cezary Kulesza
dr Piotr Starzyński**

Postępowanie karne

**WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2017**

Poszczególne rozdziały opracowali:

Prof. zw. dr hab. *Cezary Kulesza*: I-II, V-X
Dr *Piotr Starzyński*: III-IV, XI-XVI

Wydawca: *Aneta Flisek*

© Wydawnictwo C.H.Beck 2017

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: DTP Service
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-7297-6

ISBN e-book 978-83-255-7298-3

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
Wykaz podstawowej literatury	XIX
Przedmowa	XXI
Rozdział I. Zagadnienia ogólne	1
§ 1. Pojęcia podstawowe	2
I. Prawo karne w szerokim znaczeniu	2
II. Organy procesowe	3
III. Strony i inni uczestnicy postępowania	4
IV. Źródła prawa	4
V. Orzecznictwo	4
VI. Cele procesu karnego	6
§ 2. Źródła prawa	9
§ 3. Funkcje norm procedury karnej	11
Rozdział II. Zasady procesowe	13
§ 4. Pojęcie zasad procesowych	14
§ 5. Podziały zasad procesowych	15
§ 6. Zasada prawdy materialnej	17
§ 7. Zasady określające pozycję prawną oskarżonego	19
I. Zasada domniemania niewinności	20
1. Pojęcie	20
2. Konsekwencje	21
II. Zasada prawa do obrony	22
§ 8. Zasady odnoszące się do wszystkich organów procesowych	23
I. Zasada obiektywizmu	23
II. Zasada swobodnej oceny dowodów	24
III. Zasada lojalności procesowej	26
1. Pojęcie	26
2. Zasada lojalności procesowej <i>in sensu largo</i>	27
§ 9. Podstawowe zasady związane z udziałem prokuratora w postępowaniu karnym	28
I. Zasada legalizmu	28
II. Zasada oportunistycznego ścigania	30
III. Zasada skargowości	32
1. Pojęcie	32
2. Elementy zasady skargowości	33
IV. Zasada postępowania z urzędu	35

§ 10. Zasady związane funkcjonowaniem i ustrojem sądów	35
I. Zasada kontrydiktoryjności	35
II. Zasada bezpośredniości	39
III. Zasada niezawisłości sędziowskiej	41
Rozdział III. Przesłanki procesu	43
§ 11. Uwagi wprowadzające	43
§ 12. Podział przesłanek	44
I. Przesłanki formalne, materialne i mieszane	44
II. Przesłanki dodatnie i ujemne	45
III. Przesłanki ogólne i szczególne	45
IV. Przesłanki abstrakcyjne i konkretne	46
§ 13. Poszczególne przesłanki	46
I. Czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia	46
II. Czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa	47
III. Społeczna szkodliwość czynu jest znikoma	48
IV. Ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze	49
V. Oskarżony zmarł	49
VI. Nastąpiło przedawnienie karalności	50
VII. Postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się	51
VIII. Sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych	54
IX. Brak skargi uprawnionego oskarżyciela	60
X. Brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej	60
XI. Zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie	62
Rozdział IV. Organy procesowe	65
§ 14. Uwagi wprowadzające	66
§ 15. Organy postępowania przygotowawczego	66
I. Organy śledztwa	67
II. Organy dochodzenia	68
1. Policja	68
2. Niepolicyjne organy dochodzenia	69
III. Prokurator jako organ nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym	73
IV. Finansowe i niefinansowe organy postępowania przygotowawczego	74
V. Organy nadzoru w postępowaniu karnym skarbowym	76
§ 16. Organy postępowania sądowego i sądowy wymiar sprawiedliwości	78
I. Uwagi wstępne	78
II. Właściwość sądu	83
1. Podmiotowe i przedmiotowe kryterium właściwości	83
2. Właściwość rzeczowa	83
3. Właściwość miejscowa	84
4. Właściwość funkcjonalna	85

5. Odstępstwa od właściwości	86
6. Badanie właściwości i spory o właściwości	88
III. Skład sądu	89
IV. Wyłączenie sędziego	91
Rozdział V. Strony procesowe i inni uczestnicy procesu	95
§ 17. Pojęcie i rodzaje stron procesowych	96
I. Uwagi wstępne	96
II. Podział stron procesowych	98
III. Zdolność procesowa a legitymacja procesowa	101
§ 18. Oskarżyciel publiczny	102
I. Uwagi wstępne	102
II. Organy uprawnione do pełnienia funkcji oskarżyciela publicznego	103
III. Struktura i zasady działalności prokuratury	106
1. Struktura prokuratury	106
1.1. Uwagi wprowadzające	106
1.2. Prokuratura Krajowa	106
1.3. Prokuratura regionalna	107
1.4. Prokuratura okręgowa	107
2. Zasady, na jakich zbudowana jest prokuratura	107
2.1. Zasada niezależności	108
2.2. Zasada hierarchicznego podporządkowania	109
3. Zasady działania prokuratury	109
3.1. Zasada substytucji	109
3.2. Zasada dewolucji	110
§ 19. Pokrzywdzony	110
I. Uwagi wstępne	110
II. Pokrzywdzony	112
§ 20. Oskarżyciel posiłkowy	114
§ 21. Oskarżyciel prywatny	119
§ 22. Oskarżony	122
I. Pojęcie oskarżonego i podejrzanego	122
II. Prawa oskarżonego	124
1. Prawo do korzystania z pomocy obrońcy	124
1.1. Obrona fakultatywna	124
1.2. Obrona obligatoryjna	125
1.3. Tryb powołania obrońcy	127
1.4. Prawo do obrony formalnej podejrzanego tymczasowo aresztowanego	128
2. Prawo do korzystania z pomocy tłumacza	128
3. Przywilej <i>nemo se ipsum accusare tenetur</i>	129
III. Obowiązki oskarżonego	130
1. Obowiązki dowodowe	130
2. Obowiązek stawiennictwa	131
§ 23. Obrońca	131
§ 24. Pełnomocnik	134
§ 25. Rzecznicy interesu społecznego	135
§ 26. Inni uczestnicy procesu	139

Rozdział VI. Czynności procesowe	141
§ 27. Pojęcie czynności procesowych	141
§ 28. Rodzaje czynności procesowych	142
I. Wprowadzenie	142
II. Podziały czynności procesowych	143
1. Ze względu na skutek	143
2. Ze względu na swobodę podmiotów procesu przy ich dokonywaniu, zmianie i odwoływaniu	143
3. Ze względu na charakter i treść czynności procesowych	144
III. Decyzje procesowe	145
IV. Orzeczenia	146
V. Wyroki	147
1. Podział	147
1.1. Ze względu na stosunek do winy oskarżonego	147
1.2. Ze względu na okoliczności publikacji	148
VI. Postanowienie	149
§ 29. Wadliwość czynności procesowych i jej skutki	150
I. Pojęcie wadliwości	150
1. Dopuszczalność	150
2. Skuteczność	150
3. Ważność	151
II. Konwalidacja wadliwości czynności procesowych	151
1. Konwalidacja	151
2. Konwalidacja wadliwości czynności prawnej	152
3. Konwersja	153
§ 30. Forma, tryb podejmowania i zaznajamiania z treścią czynności procesowych	154
I. Wymogi formalne stawiane czynnościom procesowym	154
II. Tryb wydawania orzeczeń	155
III. Terminy czynności procesowych	160
IV. Zaznajamianie z treścią decyzji procesowych	163
V. Prawomocność decyzji procesowych	169
1. Pojęcie	169
2. Podział	169
VI. Utrwalanie czynności procesowych	173
1. Wprowadzenie	173
2. Wyjątki od zasady	175
3. Utrwalanie przebiegu protokolowanych czynności	176
4. Instytucja sprostowania	177
VII. Przeglądanie akt postępowania i sporządzanie odpisów	179
VIII. Postępowanie w sprawie odtworzenia zaginionych lub zniszczonych akt	183
Rozdział VII. Dowody	185
§ 31. Pojęcie i rodzaje dowodów	186
§ 32. Postępowanie dowodowe	188
I. Przedmiot postępowania dowodowego	188
II. Ograniczenia zakresu postępowania dowodowego	190
III. Domniemania	191

§ 33. Zakazy dowodowe	193
I. Pojęcie	193
II. Podział	193
§ 34. Wniosek dowodowy	197
I. Pojęcie	197
II. Podział	197
III. Oddalenie wniosku dowodowego	198
§ 35. Czynności dowodowe	200
I. Uwagi wstępne	200
II. Ogłędziny	200
III. Przeszukanie	201
§ 36. Kontrola ruchu pocztowego i komunikacyjnego	205
I. Uwagi wstępne	205
II. Ograniczenia	206
III. Kontrola korespondencji	208
§ 37. Sposób przeprowadzania dowodów z osobowych źródeł dowodowych	209
I. Przesłuchanie	209
II. Konfrontacja (art. 172 KPK)	211
III. Okazanie	212
IV. Opinia biegłego	212
§ 38. Poszczególne osobowe źródła dowodowe	214
I. Świadek	214
1. Uwagi wstępne	214
2. Obowiązki świadka	214
3. Prawa świadka	215
4. Świadek anonimowy (<i>incognito</i>)	217
5. Świadek koronny	219
II. Biegły	222
1. Wyłączenie biegłego	223
2. Prawa i obowiązki biegłego	223
III. Specjaliści	224
§ 39. Wywiad środowiskowy i finansowy	225
I. Wywiad środowiskowy	225
II. Wywiad finansowy	226
§ 40. Dowód prywatny	226
Rozdział VIII. Środki przymusu procesowego	231
§ 41. Zagadnienia ogólne	232
§ 42. Zatrzymanie	233
I. Ujęcie obywatelskie	233
II. Zatrzymanie właściwe	234
III. Zatrzymanie na żądanie prokuratora	235
§ 43. Środki zapobiegawcze	236
I. Uwagi ogólne	236
II. Tymczasowe aresztowanie	237
1. Pojęcie	237
2. Podstawy	237
3. Przesłanki	239

3.1. Przesłanki negatywne bezwzględne	239
3.2. Przesłanki negatywne względne	240
4. Podmiot uprawniony do stosowania tymczasowego aresztowania	240
5. Postępowanie w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania	241
6. Okres tymczasowego aresztowania	243
7. Kontrola tymczasowego aresztowania	244
8. Zaliczenie tymczasowego aresztowania na poczet oznaczonej kary ..	245
III. Poręczenie	245
1. Poręczenie majątkowe	245
2. Poręczenie społeczne	247
IV. Dozór Policji	247
V. Środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego	248
VI. Zakaz opuszczania przez oskarżonego kraju	249
VII. Środek zapobiegawczy określony w art. 276 KPK	249
VIII. List żelazny	249
IX. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy	250
§ 44. Kary porządkowe	251
§ 45. Zabezpieczenie majątkowe	252
I. Zabezpieczenie grzywien, przypadku lub środka kompensacyjnego	252
II. Zabezpieczenie wykonania orzeczenia o kosztach sądowych	253
III. Postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym	253
IV. Upadek zabezpieczenia majątkowego	254
V. Zabezpieczenie tymczasowe	254
Rozdział IX. Postępowanie przygotowawcze	255
§ 46 Zagadnienia wprowadzające	256
I. Uwagi ogólne	256
II. Formy postępowania przygotowawczego	261
III. Dochodzenie	263
IV. Fazy postępowania przygotowawczego	265
V. Gwarancje praw jednostki	270
VI. Sposoby zakończenia postępowania przygotowawczego	271
VII. Uproszczenia we wszczęciu i przebiegu dochodzenia	276
VIII. Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym	277
IX. Sądowa kontrola postępowania przygotowawczego	279
§ 47. Mediacja	281
§ 48. Akt oskarżenia	284
I. Zagadnienie ogólne	284
II. Tryb wnoszenia aktu oskarżenia	286
Rozdział X. Postępowanie przed sądem I instancji	289
§ 49. Postępowanie przed sądem I instancji	290
I. Kontrola oskarżenia	290
II. Przygotowanie do rozprawy głównej	301
1. Uwagi wprowadzające	301

2. Posiedzenie przygotowawcze	302
3. Przygotowanie do rozprawy głównej	306
§ 50. Jawność rozprawy głównej	307
§ 51. Uwagi ogólne o rozprawie głównej	310
§ 52. Rozpoczęcie rozprawy	313
§ 53. Przewód sądowy	314
I. Uwagi wprowadzające	314
II. Przebieg przewodu sądowego	315
1. Przesłuchanie oskarżonego	315
2. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej	319
3. Ograniczenie postępowania dowodowego na rozprawie głównej	321
4. Dalsza część postępowania dowodowego	321
4.1. Przesłuchanie świadka	321
4.2. Przeprowadzanie na rozprawie innych dowodów	322
4.3. Wezwanie przez sąd na rozprawie oskarżyciela publicznego do uzupełnienia dowodów	326
4.4. Modyfikacje oskarżenia na rozprawie głównej	327
4.4.1. Rozszerzenie aktu oskarżenia na nowy czyn	328
4.4.2. Zmiana kwalifikacji prawnej czynu	329
§ 54. Przerwa i odroczenie rozprawy	330
§ 55. Zamknięcie przewodu sądowego i przemówienia końcowe	331
§ 56. Wyrokovanie	332
Rozdział XI. Postępowanie odwoławcze	337
§ 57. Uwagi wprowadzające	337
§ 58. Zagadnienia ogólne postępowania odwoławczego	340
I. Charakter postępowania odwoławczego	340
II. Cechy środków odwoławczych	344
1. Przedmiot zaskarżenia, suspensywność, dewolutywność, wymogi formalne	344
2. Granice środka odwoławczego, zakaz <i>reformationis in peius</i> , <i>reguly ne peius</i>	349
§ 59. Przyczyny odwoławcze	352
I. Względne przyczyny odwoławcze	352
1. Obrzaa prawa materialnego (<i>error iuris</i>)	353
2. Obrzaa przepisów postępowania (<i>error in procedendo</i>)	353
3. Błąd w ustaleniach faktycznych (<i>error facti</i>)	355
4. Rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	356
II. Bezwzględne przyczyny odwoławcze	356
III. Rażąca niesprawiedliwość orzeczenia	360
§ 60. Przebieg postępowania odwoławczego	360
I. Zagadnienia wspólne	360
II. Postępowanie apelacyjne	364
III. Postępowanie zażalenkowe	367

Rozdział XII. Postępowania szczególne	371
§ 61. Uwagi wprowadzające	371
§ 62. Postępowanie prywatnoskargowe	373
§ 63. Postępowanie nakazowe	377
§ 64. Postępowanie przyspieszone	380
I. Przesłanki trybu przyspieszonego	381
II. Przebieg postępowania przyspieszonego	385
Rozdział XIII. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	389
§ 65. Uwagi wprowadzające	390
§ 66. Kasacja	392
I. Kasacja zwyczajna	392
1. Podmioty uprawnione do wniesienia kasacji	392
2. Podstawy kasacji oraz jej ograniczenia	394
3. Przebieg postępowania kasacyjnego	396
II. Kasacja nadzwyczajna	402
§ 67. Wznowienie postępowania	404
I. Wznowienie postępowania z urzędu	405
II. Wznowienie postępowania na wniosek	405
III. Przebieg postępowania wznowieniowego	411
§ 68. Skarga na wyrok sądu odwoławczego	413
Rozdział XIV. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	417
§ 69. Uwagi wprowadzające	417
§ 70. Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	418
§ 71. Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	420
§ 72. Ułaskawienie	430
§ 73. Orzekanie kary łącznej	432
Rozdział XV. Postępowanie karne ze stosunków międzynarodowych	437
§ 74. Uwagi wprowadzające	437
§ 75. Immunitety	440
§ 76. Pomoc prawna i doręczenia w sprawach karnych i klasyczna pomoc prawna i doręczenia	442
I. Uwagi wprowadzające	442
II. Zespoły śledcze	444
III. <i>Quasi</i> -list żelazny	445
§ 77. Przejęcie i przekazanie ścigania karnego	447
§ 78. Przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania	450
§ 79. Wzajemne uznawanie orzeczeń	452
§ 80. Ekstradycja, europejski nakaz aresztowania	455
I. Ekstradycja	455
II. Europejski nakaz aresztowania	459
§ 81. Pytanie prejudycjalne do TSUE	464

Rozdział XVI. Koszty procesu	469
§ 82. Uwagi wprowadzające	469
I. Opłaty	469
II. Wydatki Skarbu Państwa	471
III. Zwolnienie od kosztów	473
IV. Zasądzenie kosztów procesu	474
Indeks rzeczowy	479

Wykaz skrótów

1. Akty normatywne

EKPC	Konwencja z 4.11.1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
KC	Kodeks cywilny
KK	Kodeks karny
KKS	Kodeks karny skarbowy
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i ze sprost.)
KPC	Kodeks postępowania cywilnego
KPK	Kodeks postępowania karnego
NielU	ustawa z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1654)
PrProk	ustawa z 28.1.2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2016 r. poz. 177 ze zm.)
PrUsp	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 2062 ze zm.)
RPDU	ustawa z 6.1.2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 2086 ze zm.)
RPOU	ustawa z 15.7.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.)
ŚwKorU	ustawa z 25.6.1997 r. o świadku koronnym (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1197)
SNU	ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1254 ze zm.)

2. Organy i instytucje

SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny

3. Publikatory i czasopisma

Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
CzPKiNP	Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy

KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSNwSK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
Pał.	Palestra
PIP	Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS	Przegląd Sądowy

4. Podręczniki

- 1) *Artymiak*, Proces I, 2007 – *G. Artymiak, M. Klejnowska, Cz. P. Klak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, P. K. Sowiński*, Proces karny. Część ogólna, red. *G. Artymiak, M. Rogalskiego, Z. Sobolewskiego*, Warszawa 2007
- 2) *Artymiak*, Proces II, 2007 – *G. Artymiak, M. Klejnowska, Cz. P. Klak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, P. K. Sowiński*, Proces karny. Część szczególna, red. *G. Artymiak, M. Rogalskiego, Z. Sobolewskiego*, Warszawa 2007
- 3) *Kruszyński*, Wykład, 2012 – *B. Bienkowska, P. Kruszyński, C. Kulesza, P. Piszczek, Sz. Pawelec*, Wykład prawa karnego procesowego, red. *P. Kruszyński*, Białystok 2012
- 4) *Boratyńska*, Postępowanie, 2012 – *K. T. Boratyńska, Ł. Chojniak, W. Jasiński*, Postępowanie karne, Warszawa 2012
- 5) *Cieślak*, Polska, 1984 – *M. Cieślak*, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Warszawa 1984
- 6) *Cieślak*, Polska, 2011 – *M. Cieślak*, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, [w:] *Dzieła wybrane*, t. II, red. *S. Waltoś*, Kraków 2011
- 7) *Cieślak*, Postępowanie, 1982 – *M. Cieślak*, Postępowanie karne. Zarys instytucji, Warszawa 1982
- 8) *Daszkiewicz*, t. I, Prawo, 1999 – *W. Daszkiewicz*, Prawo karne procesowe. Zagadnienia ogólne, tom I, Bydgoszcz 1999
- 9) *Daszkiewicz*, t. II, Prawo, 2001 – *W. Daszkiewicz*, Prawo karne procesowe. Zagadnienia ogólne, tom II, 2001
- 10) *Dudka*, Postępowanie, 2016 – *K. Dudka, H. Paluszkiwicz*, Postępowanie karne, Warszawa 2016
- 11) *Grajewski*, Prawo, 2011 – *J. Grajewski, K. PapkeOlszauskak, S. Steinborn, K. Woźniewski*, Prawo karne procesowe – część ogólna, red. *J. Grajewski*, Warszawa 2011
- 12) *Grajewski*, Przebieg, 2012 – *J. Grajewski*, Przebieg procesu karnego, Warszawa 2012
- 13) *Grzegorzczuk*, Polskie, 2011 – *T. Grzegorzczuk, J. Tyłman*, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2011
- 14) *Kmieciak*, Proces, 2009 – *R. Kmiecik, E. Skrętowicz*, Proces karny. Część ogólna, Warszawa 2009
- 15) *Marszał*, Proces, 2008 – *K. Marszał, S. Stachowiak, K. Sychta, J. Zagrodnik, K. Zgryzek*, Proces karny. Przebieg postępowania, red. *K. Marszał*, Katowice 2008, Katowice 2012
- 16) *Skorupka*, Postępowanie, 2012 – *Z. Świda, J. Skorupka, R. Ponikowski, W. Posnow*, Postępowanie karne. Część ogólna, red. *J. Skorupka*, Warszawa 2012
- 17) *Skorupka*, Postępowanie, 2011 – *Z. Świda, J. Skorupka, R. Ponikowski, W. Posnow*, Postępowanie karne. Część szczególna, red. *J. Skorupka*, Warszawa 2011

- 18) *Starzyński, Nawacki, Postępowanie*, 2015 – P. Starzyński, M. Nawacki, Postępowanie karne z perspektywy nauki o bezpieczeństwie, Warszawa 2015
- 19) *Śliwiński, Polski*, 1948 – S. Śliwiński, Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne, Warszawa 1948
- 20) *Waltoś, Proces*, 2016 – S. Waltoś, P. Hofmański, Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2016

5. Komentarze

- 1) *Gostyński, Komentarz*, 2003 – J. Bartoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. Z. Gostyński, tom 1, Warszawa 2003
- 2) *Sakowicz, Komentarz*, 2016 – K. T. Boratyńska, P. Czarnecki, A. Górski, M. Krolikowski, A. Sakowicz, M. Warchoń, A. Ważny, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. A. Sakowicz, Warszawa 2016
- 3) *Skorupka, Komentarz*, 2015 – Z. Brodzisz, D. Gruszecka, I. Hażyduk-Hawrylak, W. Jasiński, J. Kosonoga, B. Nita-Światłowska, K. Nowicki, Z. Pachowicz, R. Ponikowski, W. Ponsnow, J. Skorupka, S. Szolucha, A. Światłowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. J. Skorupka, Warszawa 2015
- 4) *Bieńkowska, Komentarz*, 2014 – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw. Komentarz, red. E. Bieńkowska, L. Mazowiecka, Warszawa 2014
- 5) *Paprzycki, Komentarz*, 2013 – J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. L. K. Paprzycki, tom 1 i 2, Warszawa 2013
- 6) *Grzegorzczak, Komentarz*, 2014 – T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom I, Warszawa 2014
- 7) *Hofmański, Komentarz*, 2007 – P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. P. Hofmański, tom 1–3, Warszawa 2007
- 8) *Świecki, Komentarz*, 2015 – B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. D. Świecki, tom 1 i 2, Warszawa 2015
- 9) *Świecki, Komentarz*, 2016 – D. Świecki, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian z 2016 r., red. D. Świecki, Warszawa 2016
- 10) *Wróbel, Komentarz*, 2015 – W. Wróbel, Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz, Kraków 2015

Uwaga: Literatura specjalistyczna została podana do poszczególnych rozdziałów i paragrafów.

6. Inne skróty

art.	artykuł
in.	inny (-a, -e)
nast.	następna (-e, -y)
poz.	pozycja
pyt.	pytanie
sprost.	sprostowanie
t.	tom

tekst jedn.	tekst jednolity
w zw.	w związku
w.	wiek
zd.	zdanie (-a)
ze zm.	ze zmianami
zob.	zobacz

Wykaz podstawowej literatury

1. Podręczniki

- 1) *G. Artymiak, M. Klejnowska, Cz. P. Klak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, P. K. Sowiński*, Proces karny. Część ogólna, red. *G. Artymiak, M. Rogalski, Z. Sobolewski*, Warszawa 2007
- 2) *G. Artymiak, M. Klejnowska, Cz. P. Klak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, P. K. Sowiński*, Proces karny. Część szczególna, red. *G. Artymiak, M. Rogalski, Z. Sobolewski*, Warszawa 2007
- 3) *B. Bieńkowska, P. Kruszyński, C. Kulesza, P. Piszczek, Sz. Pawelec*, Wykład prawa karne-procesowego, red. *P. Kruszyński*, Białystok 2012
- 4) *K. T. Boratyńska, Ł. Chojniak, W. Jasiński*, Postępowanie karne, Warszawa 2012
- 5) *M. Cieślak*, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Warszawa 1984
- 6) *M. Cieślak*, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, [w:] *Dzieła wybrane*, t. II, red. *S. Waltoś*, Kraków 2011
- 7) *M. Cieślak*, Postępowanie karne. Zarys instytucji, Warszawa 1982
- 8) *W. Daszkiewicz*, Prawo karne procesowe. Zagadnienia ogólne, tom I, Bydgoszcz 2000
- 9) *W. Daszkiewicz*, Prawo karne procesowe. Zagadnienia ogólne, tom II, Bydgoszcz 2001
- 10) *K. Dudka, H. Paluszkiwicz*, Postępowanie karne, Warszawa 2016
- 11) *T. Gardocka*, Postępowanie karne. Podręcznik akademicki, Warszawa 2005
- 12) *J. Grajewski, K. Papke-Olszauśka, S. Steinborn, K. Woźniowski*, Prawo karne procesowe – część ogólna, red. *J. Grajewski*, Warszawa 2011
- 13) *J. Grajewski*, Przebieg procesu karnego, Warszawa 2012
- 14) *T. Grzegorzczak, J. Tylman*, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2011
- 15) *R. Kmieciak, E. Skrełowicz*, Proces karny. Część ogólna, Warszawa 2009
- 16) *K. Marszał, S. Stachowiak, K. Sychta, J. Zagrodnik, K. Zgrzyzek*, Proces karny. Przebieg postępowania, red. *K. Marszał*, Katowice 2008, Katowice 2012
- 17) *P. Starzyński, M. Nawacki*, Postępowanie karne z perspektywy nauki o bezpieczeństwie, Warszawa 2015
- 18) *S. Śliwiński*, Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne, Warszawa 1948
- 19) *Z. Świda, J. Skorupka, R. Ponikowski, W. Posnow*, Postępowanie karne. Część ogólna, red. *J. Skorupka*, Warszawa 2012
- 20) *Z. Świda, J. Skorupka, R. Ponikowski, W. Posnow*, Postępowanie karne. Część szczególna, red. *J. Skorupka*, Warszawa 2011
- 21) *S. Waltoś, P. Hofmański*, Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2016